



MILLIY TARBIYANI RIVOJLANTIRISH

**Guliston davlat pedagogika instituti pedagogika yo‘nalishi 8-23 guruh
talabasi Turg‘unboyeva Umida Bahriddin qizi**

Annatsiya. Ushbu maqolamizda Milliy tarbiyani rivojlantirishni yangi usullari xaqida yozilgan. Davlatning ijtimoiy – iqtisodiy madaniy taraqqiyoti bevosita uning milliy tarbiyani negizlarining rivojlanishi bilan chambarchas bog‘liqdir. Xalqimizning manaviy merosini mustahkamlash va rivojlantirish. Milliy tarbiyamiz zaminida umuminsoniy va milliy qadriyatlar mushtarakligiga jamiyatning barcha fuqarolarining manviyyati va madaniyatini shakillantirishga erishish yotadi.

Tayanch tushunchalar; tarbiya, rivojlantirish jamiyat, taraqqiyot, ta'lim-tarbiya, milliy, umumbashariy, qadriyatlar, xalq, globallashuv, ijtimoiy, jarayon.

Kirish. Bugungi kunda eng muhim masalalardan biri , milliy tarbiyani rivojlantirish xisoblanadi. Milliy tarbiyani zaminida xalqni buyuk va ulug‘vor maqsadlar sari birlashtirish , mamlakatimizda yashaydigan , millat tili va dinidan qadiy nazar , xar bir fuqaroni yagona baxt-saodat uchun doimo masuluyatni sezib yashashga chorlaydi. Milliy an‘analarimiz va asriy qadriyatlarimizni tiklanishi va hayotimizdagi o‘rni yanada mustahkamlanmoqda desak xato bo‘lmaydi. Inson paydo bo‘ldiki tarbiyadek uzluksiz va murakkab jarayoni amalga oshirib kelmoqda. Xozirgi vaqtda ommaviy madaniyat va mafkuraviy taxdidlar tasirida yoshlar milliy tarbiya tushunchasini anglamay qolishdi. Yoshlarda ommaviy madaniyat yani ijtimoiy tarmoqlardan to‘g‘ri foydalanish kerakligini tushuntirishimiz zarur . Yoshlarga milligimizni unitmaslik vatanga sadoqatni shakillantirish zarur bunda yoshlarga o‘zligimiz milliy tarbiyamiz haqida tushuncha berib , ularning dunyoqarashini milliy qadriyatlar ajdodlarimizga va tariximizga nisbatan hurmat qilish ulug‘lash kabi sifatlarga yo‘naltirish lozim . So‘ngi yillarda yoshlar tarbiyasiga e‘tibor kuchaydi. Mamlakat yoshlarini ma‘nam va jismonan barkamol qilib tarbiyalash, ularni davlat va jamiyatni rivojiga keng jalb etish, tashabbuslarni oshirish singari ishlar olib borilmaqda.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi.

Mahalliy tadqiqotchilardan O.Musurmonova o'smir yoshlarning ma'naviy madaniyatini rivojlantirish mexanizmlari; K.Hoshimov, O'.Asqarova, B.Ziyomammedova, Sh.Abdullaeva, J. Yo'ldoshevlar axloq va axloqiy tarbiyaning pedagogik muommolari; J.Tulenov, Q.Nazarov, G.Tulenovalar axloq va



axloqiy qadriyatlarning falsafiy jihatlarini tizimli ravishda tadqiq qilganlar. Jabborov X.X. mafkuraviy immunitetni shakllantirishning psixologik vositalari; Sh.N.Taylakov globallashuv jarayonida yoshlarning g'oyaviy-mafkuraviy immunitetini ommaviy axborot vositalarining o'rni; N.Rajapov globallashuv jarayonida yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonidagi muommolarga keng e'tibor qaratadi. MDH tadqiqotchilaridan V.P.Baxterev, K.N.Venttsel, F.Kapterov, P.F.Lesgaft, Ya.A.Komenskiy, A.S.Makrenko, K.D.Ushinskiy va boshqalar o'sib kelayotgan yosh avlodda axloqiy sifatlarni tarbiyalashning muommolari va tarbiyaning dolzarb masalalari; V.G.Fedotova, V.A. Kolpakov, N.N.Fedotovlar globallashuv oqibatida sodir bo'lgan ijtimoiy o'zgarishlar; N.M.Gamidova globallashuv jarayonining yoshlar tarbiyasiga ta'siri; M.O.Mnatsakanyan globallashuvning shiddatli tus olishida axborot texnologiyalari rivojlanishining bevosita ta'siri bo'yicha tadqiqot ishlarini amalga oshirganlar. Shuningdek, E.V.Bondarevskaya, O.S.Bogdanov.

Muhokama. XXI asr kishisi umuminsoniy qadriyatlardan va bugungi kun haqiqatlaridan kelib chiqib, jismonan sog'lom, ma'naviy axloqiy, intellektual jihatdan rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan bo'lishi shu bilan birga dunyoda sodir bo'layotgan jarayonlarga loqayd bo'lmasligi, tashqi olam bilan faol aloqada bo'lishi lozim. Bugungi globallashuv jarayonlari, fan-texnika taraqqiyoti, innovasion jamiyatga bo'lgan ehtiyoj yoshlar uchun ko'plab imkoniyatlar yaratmoqda. Ular oldiga tezkor qarorlar qabul qilish, innovasion tafakkurni shakllantirish, intellektual salohiyatni oshirish bilan birga milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq bo'lishdek hayotiy talablarni qo'ymoqda. O'sib kelayotgan yosh avlodda yuksak ma'naviyat, keng dunyoqarash, tafakkurni shakllantirish, ogohlik va sergaklik ruhida tarbiyalash davr talabiga aylandi. Sababi fikrlash, tahlil qilish, idrok qilish qobiliyatiga ega bo'lmagan yosh avlod faqat topshiriqni bajaruvchi manqurtga aylanishi ehtimoli mavjud. Manqurtlar esa kechagi, bugungi, kelgusi kun haqida o'ylamaydi. Ular inson uchun zarur bo'lgan erk, haq-huquq va qadriyatlarning qadriga yetmaydi. Shu o'rinda o'sib kelayotgan yosh avlodni mamlakatimiz va o'z kelajagiga bo'lgan ishonch odobini tarbiyalash ta'lim olishida, shaxsiy hayotida, kelgusi ish faoliyatida, jamoa orasida qat'iy harakat qilishida katta ahamiyatga ega. Har bir ma'naviyatli, ongli insonda vatanidan faxrlanish tuyg'usi bo'lishi, unga munosib bo'lishga harakat qilishi lozim. Uni rivojlantirish, shakllantirish va yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida to'g'ri tarbiyalash har bir davlat va jamiyat oldidagi muhim vazifadir. Bolalarda vatan tuyg'usini tarbiyalash, ajdodlar o'tmishi,



kechinmalari, madaniyati jahon fan va madaniyati sohasida tutgan o'rni haqida ma'lumot berish muhim ahamiyatga ega.

Natija.Hozir kunda mamlakatimizda yoshlar tarbiyasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Bola tarbiyasida ota-onaning ro'li katta ekanligi sababli ota-onalar bilan pedagog mutaxassislar suhbat olib bormoqda va farzandlariga befarq bo'lmasligi va ular tarbiyasi bilan doim shug'ullanishi ayniqsa yoshlarning o'spirinlik davrida ularni qattiq nazorat olish va ular bilan do'stona munosabatda vo'lishi kerakligi uqtirilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Miromonovich maktablarda tarbiya darsligini joriy etganligi bu bizning milliy tarbiyani rivojlantirishdagi eng katta yutuqimiz deb ta'kidlashimiz mumkin . Maktablarda tarbiya darslari joriy etilib o'quvchilarga o'zligini qadir qimmatini anglashga ular to'g'ri yo'lga yo'naltirib iqlimli qilishga va vatan muhabbat ota-ona muqaddasligi o'quvchilar tushun turilmoqda.

Xulosa.Milliy tarbiya atamasi keng va tor doirada ishlatiladi. Keng manoda, u inson shaxsni shakillantirishga uning ishlab chiqarish va ijtimoiy , madamiy , marifiy, hayotta faol ishtirokini taminlashga qaratilgan barcha ma'naviy tasirlar yig'indisini anglatadi. Tor ma'noda , milliy tarbiya muayyan shaxsning ma'naviy rivoji ,dunyo qarashi , axloqiy qiyofasi yo'baltirilgan pedagogic faoliyatini anglatadi. Milliy tarbiya jamiyat va mamlakat hayotida muxim ahamiyatga ega. Bugingi kunda yoshlarimizni axloqimizga zid bo'lgan illatlardan va taxdidlardan saqlash eng asosiy burchimizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

- 1.O.Musurmonova o'smir yoshlarning ma'naviy madaniyatini rivojlantirish mehanizimlari.
- 2.S.Nishonova komil insonlar tarbiyasi; S.Shermurodov.
- 3.T. Sulaymonov oila istidodli yoshlarni tarbiyalashning muhim bosqichlari.
- 4.O.Musurmonova ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi.
- 5.M.Xolmatova oilaviy munosabatlar madaniyati va sog'lon avlad tarbiyasi.
- 6.Abu Nasr Farobiy fozil odamlar shahri ;
- 7.O.Safarov , M. Maxmudov oila ma'naviyat.
- 8.E.Y.Yusupov manaviy kamolat omillari.